

**Aanvraag
Macrodoelmatigheidstoets
Master Leraar Nederlands po-vo**

Aanvraagformulier Macrodoelmatigheidstoets Nieuwe Opleiding

Basisgegevens Instelling

Naam instelling(en)	Hogeschool Leiden
BRIN-code(s)	21RI
KvK-nummer(s)	41167218
Contactpersoon aanvraag	████████████████████ ██ ██

Basisgegevens Opleiding

Kenmerk aankondiging	
Naam	Leraar Nederlands po-vo
ISAT-code (indien bekend)	
Oriëntatie en niveau	HBO, Master
Variant	Deeltijd en voltijd
Gemeente(n) waar de opleiding wordt gevestigd	Leiden
Taal	Nederlands
RIO-(sub)onderdeel	Onderwijs: Opleiding tot leraar tweedegraads
ISCED-rubriek (optioneel)	
Beroepsvereisten	n.v.t.
Capaciteitsbeperking	n.v.t.
Beoogde startdatum	1 september 2027

Inhoud

Algemene informatie opleiding	3
Inleiding	3
1. Inhoud opleiding en onderwijsprogramma	7
2. Doelgroep van de opleiding en nadere vooropleidingseisen	10
3. Beroeps-/arbeidsmarktprofiel afgestudeerden	12
4. Afstemming	15
5. Analyse verwant (toekomstig) aanbod	19
6. Geschatte instroom in de nieuwe opleiding	22
7. Onderbouwing Arbeidsmarktbehoefte	25
8. Noodzaak tot start nieuwe opleiding	31
9. Aansluiting instellingsprofiel	34
10. Voorstel RIO-indeling	38
11. Voorstel ISCED-indeling	39
Bronnenlijst	40
Bijlagen	43

Algemene informatie opleiding

Inleiding

Met dit dossier vraagt Hogeschool Leiden een macrodoelmatigheidstoets aan voor de masteropleiding, de 'master Leraar Nederlands po-vo'. Deze aanvraag is een vervolg op de op 18 februari 2025 ingediende aanvraag voor de nieuwe opleiding 'master Leraar Nederlands po-vo'. Over deze opleiding (dossiernummer 2025-012) heeft de CDHO op 16 april 2025 een positief besluit afgegeven aan het ministerie van OCW, waarna de minister op 9 mei 2025 de aanvraag heeft goedgekeurd. Voortschrijdend inzicht en gesprekken met de NVAO leverden nadien op dat het programma van 60 EC voor een deel van de beoogde doelgroep mogelijk te beperkt in omvang en tijd is om aan het eindniveau te voldoen. Daarom is besloten om een curriculum van 90 EC aan te bieden waarbij de uitbreiding vakken betreft die gericht zijn op het gebruik en de evaluatie van bestaand onderzoek en de mogelijke toepassingen van onderzoek in de onderwijscontext voor kwaliteitsverbetering en innovatie in zowel het primair als het voortgezet onderwijs. Ook is er meer tijd en ruimte in het curriculum gecreëerd voor de kennisbases van het tweedegraads lesgebied.

De master Leraar Nederlands po-vo (primair onderwijs – voortgezet onderwijs) is gericht op het verder opleiden van leraren die al werken in het primair onderwijs tot taalexperts in het primair en voortgezet onderwijs met innovatiekracht en een passie voor taal en literatuur; leraren die bovendien begrijpen hoe en waarom ze leerlingen kunnen laten groeien tot betrokken en geletterde burgers.

We zien in Nederland een grote maatschappelijke urgentie om het taal- en leesonderwijs structureel te verbeteren.¹ Ook de Staat van het Onderwijs 2026 laat geen misverstanden bestaan over het niveau van taalvaardigheid van Nederlandse leerlingen. Er is 'nog steeds sprake van een omvangrijke daling bij leesvaardigheid en woordenschat onder leerlingen op alle toetsmomenten in de eerste 3 leerjaren van het vo.'² Zo is er een groeiende groep leerlingen die de school verlaat met risico op laaggeletterdheid, wat navenante gevolgen heeft voor kansengelijkheid en voor het democratisch bestel. De inspectie benoemt ook het uitblijven van de noodzakelijke kwaliteitsverbetering. 28% van

¹ Rijksoverheid. (2022, 12 mei). Kamerbrief over Masterplan basisvaardigheden. [Kamerbrief over Masterplan basisvaardigheden | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)

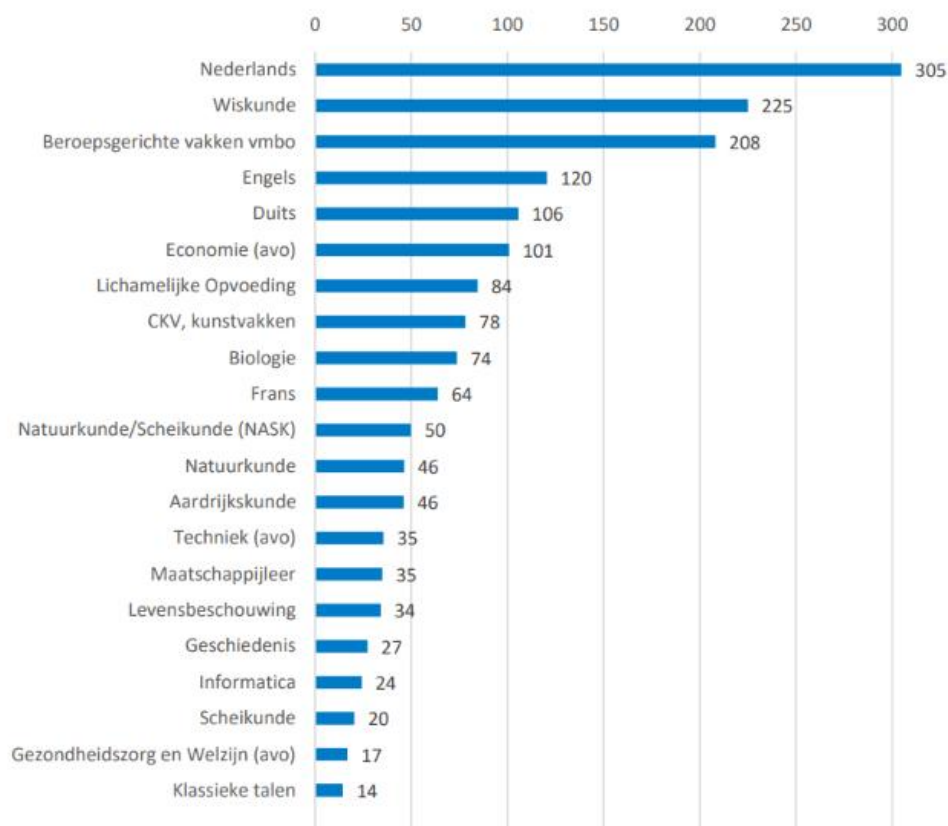
Inspectie van het Onderwijs (2026). Rapport De Staat van het Onderwijs 2026. Inspectie van het Onderwijs (2026). *De Staat van het Onderwijs 2026*. [Rapport De Staat van het Onderwijs 2026 | Inspectie van het onderwijs](#).

Dijk, Y van. e.a. (red.) (2022). *Omdat lezen loont. Op naar effectief leesonderwijs in Nederland*. Huizen: Pica.

² Inspectie van het Onderwijs (2026). *De Staat van het Onderwijs 2026*, p. 57. [Rapport De Staat van het Onderwijs 2026 | Inspectie van het onderwijs](#).

de vo-scholen heeft een of meerdere herstelopdrachten voor de Nederlandse taal.³ Om dit structureel te verbeteren, is er een kwaliteitsimpuls nodig in zowel het primair als het voortgezet onderwijs en de doorlopende leerlijnen ertussen. De master kan hieraan een fundamentele bijdrage leveren.

Tegelijkertijd is er een groot tekort aan leraren Nederlands.⁴ Vooral in de aangrenzende arbeidsmarkt van Leiden dreigt in het komende decennium een bovengemiddeld en oplopend tekort,⁵ met name aan leraren Nederlands.⁶ Daarbinnen is de behoefte aan docenten voor de onderbouw van de havo en het vwo en voor het vmbo het grootst, aanzienlijk groter dan de behoefte aan eerstegraads docenten die zijn opgeleid voor de bovenbouw van de havo en het vwo.⁷ Hogeschool Leiden wil daarop gerichte actie ondernemen door een nieuwe masteropleiding aan te bieden.

Figuur 1: aantal fte tekort naar vakken.

(Bron: bijlage 11, p. 94)

³ Inspectie van het Onderwijs (2026). *De Staat van het Onderwijs 2026*, p. 53. [Rapport De Staat van het Onderwijs 2026 | Inspectie van het onderwijs.](#)

⁴ Onderwijsraad (2022). *Taal en rekenen in het vizier.* [Taal en rekenen in het vizier | Advies | Onderwijsraad](#)

⁵ [Redacted] (2023). *Whitepaper lerarentekorten: Over oorzaken, beleid en oplossingen.* [Van Tartwijk e.a.](#)

⁶ Bijlage 1, figuur 12

⁷ Ibidem

De master Leraar Nederlands po-vo leidt een nieuwe doelgroep op: leraren die in hun onderwijs aan leerlingen van 10-15 jaar oud de benodigde kwaliteitsslag kunnen maken op het gebied van taal en geletterdheid. De kwaliteitsslag maken deze leraren op het niveau van hun eigen lessen, maar ook op dat van de sectie en het taalbeleid in de school. Studenten die aan de masteropleiding starten, hebben al hun bevoegdheid behaald voor het primair onderwijs. In de masteropleiding verdiepen zij zich in alle aspecten van het vakgebied Nederlands. Ook verbreden zij hun perspectief naar leerlingen uit een oudere leeftijdsgroep. Wetenschappelijke vakdidactische en pedagogische kennis vormt de basis van hun handelen. Zij ontwikkelen hun analytische vaardigheden en zetten deze in om bewezen effectief taal- en leesonderwijs te vertalen naar de eigen onderwijspraktijk. Studenten leren ook hoe zij een kwaliteitsimpuls kunnen geven aan onderwijsontwikkeling, professionalisering van collega's en het schoolbeleid ten aanzien van het vak en leren hoe zij constructief verbindingen kunnen leggen tussen het primair en het voortgezet onderwijs. De overstap van de basisschool naar de middelbare school wordt door tieners vaak als groot ervaren; in de masteropleiding ontwikkelen studenten hun pedagogisch leiderschap, waarmee zij deze transitie goed kunnen begeleiden. Met het behalen van de master behalen zij tevens een tweedegraads onderwijsbevoegdheid voor het vak Nederlands.

De master biedt leraren aantrekkelijke ontwikkelingsmogelijkheden binnen het onderwijs. Leraren die deze master voltooien, kunnen met hun opgedane taalexpertise in het po blijven werken en daar de rol van taalspecialist innemen. Zij kunnen ook de stap zetten naar het vo en daar als leraar Nederlands aan de slag gaan in de onderbouw. De masteropleiding is bedoeld voor leraren die hun bevoegdheid voor het primair onderwijs hebben behaald en zich binnen het onderwijs verder willen ontwikkelen op masterniveau. Dit zijn leraren die in het primair onderwijs werkzaam zijn of zijn geweest en leraren die - onbevoegd - al in het voortgezet onderwijs werken. In de master bouwen zij voort op de opgedane kennis en expertise tijdens en na hun bacheloropleiding en ontwikkelen zij zich tot leraren die onderzoeksmatig te werk gaan, met actuele en maatschappelijk relevante expertise op de domeinen van het vak. De master biedt deze leraren zowel verdieping van hun vakbekwaamheid als verbreding van hun perspectief en biedt de mogelijkheid om in een nieuwe onderwijsomgeving te werken. De master biedt hiermee aantrekkelijke ontwikkelingsmogelijkheden binnen het onderwijs, waardoor leraren behouden blijven voor het beroep.

De master is in het bijzonder aantrekkelijk voor leraren die de dubbele bacheloropleiding aan een van de academische / universitaire pabo's (hierna te noemen: academische pabo) hebben gevolgd en die ter verdieping en uitbreiding van hun beroepsprofiel graag een praktijkgerichte master willen doen. Alumni van de academische pabo zijn leraar-pedagoog of leraar-onderwijskundige; zij zijn pedagogisch en onderwijskundig sterk ontwikkeld. In de master verdiepen zij zich verder in het vak Nederlands, met een focus op leerlingen in de leeftijd van 10-15 jaar. Door deze alumni, die nu veelal voor een universitaire, theoretische master kiezen, een ontwikkelingsperspectief te bieden binnen het

onderwijs vergroot deze master, de aantrekkelijkheid van het beroep en verkleint daarmee ook het lerarentekort. De dringende behoefte aan deze masteropgeleide leraren blijkt onder meer uit de intentieverklaringen die besturen ter ondersteuning van deze aanvraag hebben aangeleverd.⁸

Anders dan de bestaande masteropleidingen tot leraar Nederlands, die zich richten op de bovenbouw van het voortgezet onderwijs, richt deze master zich juist op de onderbouw van de middelbare school, met een sterk accent op de doorlopende leerlijnen taal tussen het primair en het voorgezet onderwijs. De opleiding zorgt voor een sterke verbinding tussen taal en lezen in het primair onderwijs en het vakgebied Nederlands in het voortgezet onderwijs. Er zijn op de scholen meer leraren nodig met een stevige basis aan vakinhoud en didactische vaardigheden, die hun analytische vermogen en onderzoekende houding inzetten in zowel de eigen klas als op de school. De begeleiding van een schoolteam bij de implementatie van de nieuwe kerndoelen zoals vastgesteld door de SLO is daar een concreet voorbeeld van.⁹ In het huidige opleidingsaanbod bestaat een dergelijke route nog niet.

De master Leraar Nederlands po-vo zorgt dus voor:

- leraren die als vakexperts in het po en vo sturing kunnen geven aan het op systematische wijze uitvoeren en verbeteren van bewezen effectief onderwijs op het gebied van taal en geletterdheid;
- pedagogisch goed onderlegde leraren met kennis van de overgang van po naar vo;
- leraren die op masterniveau aan de slag kunnen in de bovenbouw van het po én in de onderbouw van het vo en het vmbo;
- een aantrekkelijk loopbaanperspectief.

⁸ Bijlage 2

⁹ SLO (2025). [Definitieve conceptkerndoelen Nederlands herziene versie 2025 inclusief toelichtingsdocument - SLO](#)

1. Inhoud opleiding en onderwijsprogramma

In de master verdiepen studenten zich in taal- en leesonderwijs en in de daarbij behorende nieuwe kerndoelen¹⁰, in domeinintegratie, in thematisch taalonderwijs en in breedvormend onderwijs. Zij ontwikkelen hun onderzoekend vermogen en zetten dit in om de onderwijspraktijk te verbeteren of innoveren. De masteropleiding bouwt voort op en verdiept de al verworven pedagogische, vakdidactische en vakinhoudelijke competenties die zijn opgedaan tijdens de bacheloropleiding en in de praktijk van het primair onderwijs.

Wetenschappelijk en in de praktijk bewezen (*evidence-informed*) effectief taal- en leesonderwijs en de implementatie daarvan vormen de kern van het curriculum. Studenten worden opgeleid tot vakexperts die sturing kunnen geven aan het op systematische wijze uitvoeren van noodzakelijke verbeteringen op het gebied van taal en geletterdheid. Daarnaast kunnen ze een bijdrage leveren aan het ontwikkelen van duurzaam en gedifferentieerd taalbeleid in de school. Een hiermee samenhangende kwaliteit van afgestudeerden van de master is dat zij de doorgaande leerlijnen van taal en Nederlands, van primair naar voortgezet onderwijs, goed in het vizier hebben en hierdoor als bruggenbouwer kunnen fungeren tussen de vaak als gescheiden ervaren onderwijssectoren.

De studenten hebben gedurende de masteropleiding een werkplek. Dit is een stage of baan als docent Nederlands in het vo. Deze werkplek is vereist voor het behalen van een tweedegraads lesbevoegdheid. Studenten hebben deze werkplek nodig om hun leeruitkomsten aan te kunnen tonen en het masterproject en de implementatie-oefening uit te kunnen voeren. Dit geldt tevens voor studenten die als taalexpert in het primair onderwijs blijven/gaan werken; zij leren op de werkplek in het vo ook hoe de doorgaande leerlijnen van po naar vo kunnen worden gerealiseerd. Het werkplekleren gebeurt in nauwe samenwerking tussen Hogeschool Leiden en de partners in de onderwijsregio's.

Het onderwijsprogramma

Het onderwijsprogramma bestaat uit modules van 5 EC of een veelvoud daarvan; zie tabel 1 voor deze modules. De masteropleiding bevat een tussenassessment en een eindassessment die plaatsvinden op de werkplek (de stageplek) van de student en die het proces van de ontwikkeling naar het eindniveau monitoren en borgen. De assessments bestaan uit geïntegreerde toetsing van leeruitkomsten en

¹⁰ SLO (2025). Definitieve conceptkerndoelen Nederlands. [Definitieve conceptkerndoelen Nederlands herziene versie 2025 inclusief toelichtingsdocument.](#)

competenties. Het behalen van het tussenassessment is voorwaardelijk voor het eindassessment. Het programma kan in deeltijd of voltijd worden gevolgd. Daarbij kan de opleiding maatwerk bieden, rekening houdend met opgedane kennis en expertise.

De master leidt tot een tweedegraads bevoegdheid waarbij de opleiding voldoet aan de daarvoor landelijke vastgestelde kaders. Het onderwijsprogramma van de master richt zich met name op verdieping van de bovenbouw po, op de onderbouw van het vo en het vmbo en in mindere mate op het mbo, gezien de doelgroep van de master en de inrichting van het vakgebied Nederlands op het mbo. Ook voor studenten die zich wel op het mbo willen richten, biedt een aantal leeruitkomsten binnen het programma van de master de ruimte voor maatwerk.

Tabel 1: Onderwijsprogramma master Leraar Nederlands po-vo.

Overzicht modules	EC
Basiskennis van het schoolvak Nederlands <ul style="list-style-type: none"> • Doorgaande leerlijn po-vo (de drie domeinen van de nieuwe kerndoelen; referentieniveaus). 	5
Verdieping van taal- en leesonderwijs (5 EC per onderdeel) <ul style="list-style-type: none"> • Taalsysteem en taalontwikkeling po-vo • Analyse en interpretatie van jeugdliteratuur en youngadulthliteratuur • Belezenheid in jeugdliteratuur en youngadulthliteratuur • Taalgebruik en schrijven (incl. LKT) • De kracht van taal voor brede vorming • Integratie: de drie domeinen • Keuzevak: Meertaligheid 	35
Pedagogiek en Onderwijskunde, gericht op vakinhoud en vakdidactiek (5 EC per onderdeel) <ul style="list-style-type: none"> • Onderwijskunde en Toetsing • Pedagogiek en Psychologie • Pedagogisch-didactisch handelen 1 • Pedagogisch-didactisch handelen 2 	20

Werkplekleren en Onderzoek <ul style="list-style-type: none"> • Inleiding Onderzoek (5 EC) • Praktijkgericht onderzoek binnen het vakgebied (15 EC) • Praktijkinnovatie (10 EC) 	30
Totaal	90

Leerresultaten

Om het masterniveau te bereiken is het Nederlands Kwalificatieraamwerk leidend.¹¹ Daarnaast is gebruik gemaakt van de professionele masterstandaard die de Vereniging Hogescholen heeft opgesteld om het eindniveau te concretiseren voor de context van de Hogeschool.¹² De opleiding voldoet tevens aan de wettelijke bekwaamheidseisen die gelden voor de lesbevoegdheid.¹³

Alle leeruitkomsten en bijbehorende modules in deze master zijn geformuleerd op basis van deze richtlijnen en -eisen. De essentiële meerwaarde van het masterniveau NLQF 7 voor de leraar Nederlands po-vo is dat alumni in hun handelen in staat zijn om proactief complexe vraagstukken rondom curriculumontwerp en -implementatie, toetsing, taalintegratie of leesonderwijs te signaleren en te analyseren, en hun collega's daarin mee te nemen. De masterleraar kan wetenschappelijke kennis over pedagogiek, didactiek en het taalonderwijs po-vo op een hoog abstractieniveau gebruiken en die ook integreren met beroepsgerichte kennis. Op die manier neemt deze verantwoordelijkheid voor correcte en actuele informatie en draagt zorg voor het aanreiken van wetenschappelijk onderbouwde oplossingen of denkrichtingen voor de complexe vraagstukken en voor verbeteringen in de beroepspraktijk. De masterleraar is als specialist een vraagbaak en inspirator voor collega's en het bestuur wat betreft onderwijsinnovatie rondom taal/Nederlands en evidence-informed taalbeleid in het primair en voortgezet onderwijs.

¹¹ Rijksoverheid, Nederlands Kwalificatieraamwerk. [Nederlands Kwalificatieraamwerk \(NLQF\) | Leven Lang Ontwikkelen | Rijksoverheid.nl](#). Zie ook: [Homepage - NLQF](#).

¹² Vereniging Hogescholen (2019b). *De professionele masterstandaard. (5.2.C Interprofessioneel handelen)* [De professionele masterstandaard](#)

¹³ De bekwaamheidseisen zijn vastgelegd in het Besluit Bekwaamheidseisen onderwijspersoneel. [Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap \(2017\). Bekwaamheid van leraren | Werken in het onderwijs | Rijksoverheid.nl](#)

2. Doelgroep van de opleiding en nadere vooropleidingseisen

De doelgroep van deze master bestaat uit leraren met een bevoegdheid voor het primair onderwijs die zich op masterniveau willen verdiepen in taalvaardigheid en geletterdheid, in het bijzonder de academisch opgeleide leraren. Deze leraren hebben de ambitie een verbinding te maken tussen wetenschappelijk onderzoek en de onderwijspraktijk. Na de master kunnen deze leraren als docent Nederlands in de onderbouw en het (v)mbo lesgeven. Zij kunnen ook als taalexperts aan de slag in het primair onderwijs waarin zij al werkzaam zijn of reeds werkzaam zijn geweest.

De instroomeis van de master is het diploma van Leraar Basisonderwijs. De studenten die aan de master beginnen, zijn dus bij aanvang van de studie al in het bezit van een lesbevoegdheid voor het primair onderwijs. De master biedt deze leraren de mogelijkheid om zich binnen het onderwijs verder te ontwikkelen. De opleiding sluit direct aan bij de eerder verworven kennis, vaardigheden op het gebied van pedagogiek, vakinhoud en vakdidactiek van de pabo-alumni, evenals bij hun werkervaring in het primair onderwijs. In de masteropleiding ontwikkelen zij zich tot leraren die onderzoeksmatig te werk gaan, met actuele en maatschappelijk relevante expertise op de domeinen van het vak. Zo krijgen ze de kans om zich te verdiepen in een vak, hun expertise verder te ontwikkelen, hun perspectief te verbreden en in een nieuwe onderwijsomgeving te gaan werken.

Voor academisch opgeleide leerkrachten biedt de master in het bijzonder een aantrekkelijk perspectief. Zij hebben naast hun bachelor-diploma van Leraar Basisonderwijs ook een universitaire bachelor afgerond op het gebied van Pedagogische Wetenschappen (de leerkracht-pedagoog) of Onderwijskunde (de leerkracht – onderwijskundige). Deze leraren willen zich vanuit hun kennis van pedagogiek en ontwikkelingspsychologie graag verder ontwikkelen tot expert op masterniveau en hun academische vaardigheden inzetten ten behoeve van maatschappelijke en cognitieve uitdagingen in het onderwijs.¹⁴ In tegenstelling tot de universitaire masters die vooral theoretisch van aard zijn, is de master Leraar Nederlands po-vo ook is de master Leraar Nederlands po-vo ook praktijkgericht, hetgeen naadloos aansluit op de tweezijdigheid van de universitaire pabo's.¹⁵

Anders dan de bestaande masteropleidingen tot leraar Nederlands, die zich richten op de bovenbouw van het voortgezet onderwijs, richt deze master zich juist op de onderbouw, met een sterk

¹⁴ [REDACTED] (2022). *De brede inzet van academische leerkrachten. Bevindingen en aanbevelingen voor het tegemoetkomen aan de behoeftes van academische leerkrachten in het basisonderwijs op het gebied van inzet, professionalisering en kennisdeling*. Leiden.

¹⁵ [REDACTED] (2018). *Het functioneren van beginnende leerkrachten in hun groep en in de school: verschillen tussen alumni van de academische en de hbo-pabo*. GION, Gronings Instituut voor Onderzoek van Onderwijs, Opvoeding en Ontwikkeling, Rijksuniversiteit Groningen.

accent op de doorlopende leerlijnen taal tussen het primair en het voorgezet onderwijs. De master biedt dus aantrekkelijke ontwikkelmogelijkheden binnen het onderwijs, waardoor leraren behouden blijven voor het beroep.

Ook voor leraren Nederlands in het vo die niet over de juiste onderwijsbevoegdheid beschikken maar al wel op een middelbare school voor de klas staan en zich graag meer in het vak willen verdiepen, biedt de opleiding een passend aanbod. Deze docenten kunnen met de master alsnog hun kwalificatie halen, mits zij in het bezit zijn van de juiste vooropleiding.

Leraren die een master willen volgen, hebben behoefte aan flexibel onderwijs en maatwerk.¹⁶ Voor de verschillende doelgroepen wordt de master in voltijd- en deeltijdvariant aangeboden. De optie om de master Leraar Nederlands po-vo in deeltijd te volgen, zorgt ervoor dat studenten hun studie goed kunnen combineren met hun werk en zich tegelijkertijd blijven ontwikkelen in hun vakgebied, in een tempo dat bij hen past. De master is daarnaast ook geschikt voor leraren die direct na het behalen van hun bacheloropleiding willen doorstromen naar een voltijd-master. Deze directe doorstroom naar een master is voor alumni van de academische pabo een voor de hand liggende route.

De voltijdstudenten komen in aanmerking voor studiefinanciering, wat doorstuderen bevordert. Studenten kunnen de master combineren met een baan in het voortgezet onderwijs, mits deze baan als werkplek dient, of met een baan in het primair onderwijs, mits er daarnaast voldoende ruimte is om stage te lopen in de onderbouw van het vo. Doordat in de opleiding gewerkt wordt met leeruitkomsten, is flexibiliteit in de leerroute voor alle studenten mogelijk, waarbij ook het leer- en studietempo van studenten kan variëren.

¹⁶ Vereniging Hogescholen (2025). Strategische beleidsagenda VH educatieve sector 2025-2030. Samen sterker. Krachtige onderwijsprofessionals voor sterk onderwijs. Den Haag. [Strategische agenda hbo educatieve opleidingen 2025-2030.pdf](#) . Zie ook de deskresearch (bijlage 1).

3. Beroeps-/arbeidsmarktprofiel afgestudeerden

Afgestudeerden van de master zijn 'Master of Education'. Dat betekent dat zij naast een functie als leraar op systematische wijze een stevig programma kunnen vormgeven op het gebied van kennisdeling binnen regionale of landelijke context (macroniveau). De afgestudeerde is als masterleraar nu naast het primair onderwijs ook bevoegd om les te geven als vakexpert Taal / Nederlands in de onderbouw van het voortgezet onderwijs (klas 1-3 havo/vwo), in het (v)mbo, volwasseneneducatie en praktijkonderwijs, in overeenstemming met de landelijk vastgestelde reikwijdte van de tweedegraads bevoegdheid.¹⁷

Doordat in de master-opleiding ruimte is voor het onderzoek van een eigen vraagstuk, is al tijdens de opleiding steeds directe aansluiting mogelijk bij datgene wat (toekomstige) werkgevers nodig hebben om de noodzakelijke kwaliteitsimpuls te geven aan het taal- en leesonderwijs. Deze leraren zijn bruggenbouwers, zowel op vakinhoudelijk en vakdidactisch vlak als op pedagogisch gebied. Afgestudeerden van de master kunnen het leraarschap combineren met een rol als taalspecialist en als *teacher leader*. Het leiderschap kan betrekking hebben op het doorvoeren van gefundeerde verbeteringen en het creëren van draagvlak hiervoor, op het duiden van de relevantie van wetenschappelijk onderzoek voor de lespraktijk en voor het taalbeleid in de school, maar ook op sturing geven aan professionele leergemeenschappen.

De leraren op masterniveau kunnen op de korte termijn een grote rol spelen bij het succesvol implementeren van de nieuwe, landelijk vastgestelde SLO-kerndoelen Nederlands.¹⁸ De kerndoelen verschillen van de nu nog geldende wettelijke opdracht. Ten eerste zijn er geen aparte documenten meer voor po en onderbouw vo, maar zijn doorgaande leerlijnen in één document inzichtelijk gemaakt. In zowel het basisonderwijs als het voortgezet onderwijs zal dezelfde 'taal' gesproken moeten worden en de afgestudeerden zullen de brug helpen slaan tussen po en vo. Ten tweede is in de kerndoelen de verdeling van de domeinen veranderd: de verschillende taalvaardigheden hebben overeenkomsten en ontwikkelen zich in samenhang met elkaar, de verkaveling binnen het vak heeft plaatsgemaakt voor geïntegreerde domeinen en taal- en literatuur-onderwijs hebben een meer prominente plek gekregen. Tot slot schrijft het nieuwe domein 'overstijgend' voor dat taalontwikkeling bij alle vakken ontwikkeld

¹⁷ Overzicht [bevoegdheden](#).

¹⁸ SLO (2025). Definitieve conceptkerndoelen Nederlands. <https://www.slo.nl/@24174/definitieve-conceptkerndoelen-nederlands/>

moet worden en dat de school zorgdraagt voor een rijke taal- en leeromgeving. Afgestudeerden van deze master kunnen deze verandering invullen en ondersteunen in de praktijk. De impact die zij hiermee kunnen bewerkstelligen, betreft dus zowel hun eigen lespraktijk als die van (de vakgroep binnen de) scholengemeenschap.

De rollen die de alumni zullen spelen, hangen af van de context waarin zij werkzaam zullen zijn. In het primair onderwijs vervullen alumni vooral rollen als taalspecialist en kwaliteitsbevorderaar: zij ontwikkelen en implementeren evidence-informed taal- en leesprogramma's in de eigen groep en dragen bij aan schoolbreed taalbeleid. Als pedagogisch leider begeleiden zij de sociale en leerontwikkeling van leerlingen in de bovenbouw, ondersteunen zij collega's bij differentiatie en toetsing in groep 7 en 8 en versterken zij zo de doorgaande leerlijn naar het voortgezet onderwijs. Daarnaast draagt deze masterleraar bij aan implementatie van de veranderingen in het taalonderwijs zoals op korte termijn de nieuwe SLO- kerndoelen- aan professionalisering binnen de school en kan hij praktijkgericht onderzoek uitvoeren dat direct aansluit op de onderwijspraktijk en de kwaliteitsverbetering op het gebied van taal en geletterdheid. In het voortgezet onderwijs treden afgestudeerden op als vakdocent voor de onderbouw (klas 1-3 en vmbo) met een sterke vakinhoudelijke en didactische basis op masterniveau, waardoor zij sterk klassenmanagement, leerlingbegeleiding, effectieve lesontwerpen, differentiaties en toetsing kunnen realiseren. Ze fungeren als bruggenbouwers tussen po en vo door de overdracht te stroomlijnen en doorgaande leerlijnen te waarborgen. Als teacher-leaders sturen deze masterleraren curriculumontwikkeling en -implementatie aan, onder andere op het gebied van domeinintegratie. Zij analyseren wetenschappelijke inzichten en vertalen deze naar effectieve lees- en schrijfinterventies op schoolniveau en kunnen de schoolleiding adviseren over evidence-informed taalbeleid en vakoverstijgend taalonderwijs. Ten slotte zijn zij goed in staat om zelf onderzoek op te zetten en uit te voeren en de effectiviteit van mogelijke vernieuwingen op onderzoeksmatige wijze borgen.

Deze rollen en eindcompetenties zoals hieronder samengevat zijn gedekt door de modules (zie Tabel 1): de vakinhoudelijke modules vormen de inhoudelijke expertise en de didactisering daarvan op de werkplek. Pedagogiek, onderwijskunde en pedagogisch-didactisch handelen zorgt voor teacher-leaders met een stevige pedagogische en algemeen didactische basis, onderzoek en praktijkinnovatie zorgen voor implementatie, evidence-informed handelen en schooltransformatie.

Samenvattend, na de masteropleiding:

- Handelt de leraar als inhoudelijk en didactisch taalexpert in het primair of voortgezet onderwijs.

- kent de leraar de nieuwste inzichten en wettelijke richtlijnen rondom taalonderwijs (po) en het vak Nederlands (vo) en betreft hierbij andere experts, collega's, en de eigen werkomgeving;
- is de leraar bruggenbouwer tussen po en vo en tussen verschillende vaksecties/teams in het vo;
- werkt de leraar vanuit een heldere, onderbouwde visie op geïntegreerd taalonderwijs in het voortgezet onderwijs;
- werkt de leraar vanuit een stevige wetenschappelijke basis en zet onderzoekend vermogen in voor onderwijsinnovaties op het gebied van taal- en leesonderwijs;
- kan de leraar vanuit de nieuwe SLO-kerndoelen de transitie van leerlingen van primair onderwijs naar voortgezet onderwijs begeleiden;
- heeft de leraar inzicht in het leren van leerlingen in het voortgezet onderwijs en kan differentiëren in de klas en bij toetsing;
- is de leraar bevoegd om les te geven in het vak Nederlands in de onderbouw van het voortgezet onderwijs (klas 1-3 havo/vwo, klas 1-4 vmbo) en het mbo.

4. Afstemming

De Vereniging Hogescholen heeft n.a.v. het Bestuursakkoord 2022 een verenigingskader ontwikkeld waarin zij invulling geeft aan eigen regie op macrodoelmatigheid van het onderwijsaanbod. Dit kader bevat een werkwijze en afstemmingstafels waar het onderwijsaanbod tussen instellingen worden besproken. Deze master is op 17 april 2026, als uitwerking van het verenigingskader, besproken op de afstemmingstafel Educatieve Opleidingen. Hiertoe is een voorstel tot wijziging van het portfolio van de Hogeschool Leiden opgesteld. De voorgenomen masteropleiding is daar vervolgens goedgekeurd. Aangezien er voor de aanvraag MDT van 2025 geen zienswijzen zijn gepubliceerd, is er verder geen nieuwe afstemming geweest na onderstaande overleggen die in de 'Aanvraag macrodoelmatigheidstoets Nieuwe Opleiding' van 2025 zijn beschreven (dossiernummer A26-016), en die in de tekst hieronder zijn opgenomen.

Om te verkennen of samenwerking met andere opleidingsinstituten voor de master mogelijk is, is op verschillende momenten in het proces richting deze aanvraag overleg geweest met deze instituten. Ook zijn koepel-overlegorganisaties al vanaf september 2023 geïnformeerd over de ontwikkeling van deze nieuwe master. Hieronder volgt een opsomming hiervan, gevolgd door een korte toelichting op de verdiepende gesprekken die de afgelopen tijd zijn gevoerd in de context van doelmatigheid.

De volgende instituten en overleggen zijn betrokken:

- Algemeen Directeurenoverleg Educatieve Faculteiten (ADEF)
- Educatieve Alliantie Lerarenopleidingen Zuid-Holland (EA-ZH)
- Fontys Hogeschool
- Hogeschool NHL Stenden
- Hogeschool Rotterdam
- Hogeschool Utrecht
- Hogeschool van Amsterdam
- Faculteit Geesteswetenschappen, opleiding Nederlandse taal en cultuur, Universiteit Leiden
- Interfacultair Centrum voor Lerarenopleiding, Onderwijsonderzoek en Nascholing van de Universiteit Leiden (ICLON)
- Landelijk Overleg Lerarenopleiding Basisonderwijs (LOBO)
- Netwerk van Universitaire Pabo's Nederland (UniPa-netwerk)
- Vereniging van Hogescholen (VH)

Door het innovatieve karakter van de master en het feit dat een dergelijke opleiding tot nog toe niet bestaat in Nederland, riep de voorgenomen master aanvankelijk kritische vragen op, maar het vormgeven van deze nieuwe route maakte ook nieuwsgierig. Naar aanleiding van een presentatie over de master in het ADEF in september 2023 is er een verkenning tot concrete samenwerking geweest met Hogeschool NHL Stenden. In een aanvullend gesprek met deze hogeschool werd de master een heel slim initiatief genoemd. Samenwerking is verder onderzocht, maar de verwachting is dat er in de noordelijke regio een minder omvangrijke of specifieke doelgroep is dan in de regio Leiden en de Randstad en bovendien verzorgt NHL Stenden een master Leraar Nederlands die gericht is op de bovenbouw en daarmee leidt tot een eerstegraads onderwijsbevoegdheid.

Een viertal andere hogescholen stelden kritische vragen die zich richtten op drie punten: de omvang en de inhoud van het programma, de aanvulling die de master vormt op het huidige bevoegdheidstelsel en de mogelijke concurrentie met bestaande lerarenopleidingen. Inmiddels is ook door de uitbreiding van het curriculum naar 90 EC meer ruimte in het curriculum voor de kennisbases, waar in de vorige versie van het curriculum de voorbereiding op de kennisbasistoets van de tweedegraads lerarenopleiding Nederlands vooral een grote mate van zelfstudie vergde. De verwachting is overigens dat ook met de herijkte kennisbases er een grote overlap zal zijn tussen de kennisbases nodig voor het po en de kennisbases nodig voor het vo.

Wat betreft de doelgroep en het bevoegdheidstelsel: drie hogescholen – Hogeschool Rotterdam, Hogeschool van Amsterdam en Hogeschool Utrecht – spraken vooral hun zorg uit over het feit dat deze master niet past in het huidige bevoegdheidstelsel en dat de opleiding concurrerend zou zijn voor de huidige tweedegraads bacheloropleidingen. In de meerdere verdiepende gesprekken die toen op verschillende niveaus (CvB's; directeuren; inhoudsdeskundigen) zijn gevoerd, is daarom vooral aandacht besteed aan deze twee met elkaar samenhangende punten. In de gesprekken is overeenstemming bereikt over de inhoud van de opleiding, hetgeen is bevestigd door de andere hogescholen.

Hogeschool Leiden heeft de visie dat er in de huidige tijd en de nabije toekomst een nieuwe route binnen het bevoegdheidstelsel van belang is: de onderbouw van het vo en het (v)mbo hebben masteropgeleiden nodig met zicht op doorgaande leerlijnen van po naar vo én aan leraren die goed in staat zijn om theorieën over de ontwikkeling van taal en geletterdheid te vertalen naar de onderwijspraktijk. En het lerarentekort vraagt om het aantrekken van nieuwe doelgroepen voor het beroep, doelgroepen die nu niet de stap naar de bestaande bacheloropleidingen voor het schoolvak Nederlands maken.

De doelgroep van de beoogde master, die al op bachelor-niveau is opgeleid voor het onderwijs, en het uitstroomprofiel, dat op masterniveau is, zijn dusdanig anders dat de opleiding niet concurrerend is met bestaande bacheloropleidingen. De opleiding is complementair aan het

bestaande aanbod, zoals ook blijkt uit het onderzoek dat voor deze aanvraag is uitgevoerd; zie hoofdstuk 5 voor een meer uitvoerige toelichting daarop. De master is expliciet bedoeld voor leraren in het primair onderwijs die hun praktijk willen verdiepen met kennis van en ervaring met onderzoek op het gebied van geletterdheid, taal en literatuur. Hogeschool Leiden wil theoretische verdieping op masterniveau en het leren in de onderwijspraktijk niet apart van elkaar of gestapeld op elkaar aanbieden, maar beide binnen één opleiding verbinden. De ervaringen met de academische pabo zijn hierin een lichtend voorbeeld. Van de groep alumni van de academische pabo weten we bovendien dat deze op dit moment niet kiest voor het volgen van nóg een bacheloropleiding, maar een loopbaanperspectief nodig heeft waarin ruimte is voor ontwikkeling op masterniveau. De beoogde master die, in tegenstelling tot de universitaire masters, praktijkgericht is, kan deze nieuwe doelgroep dus juist behouden voor het onderwijs en een positieve bijdrage leveren aan het loopbaanperspectief van de leraar. Alumni van de pabo die graag wel een tweede onderwijsbevoegdheid willen behalen maar zich niet verder willen specialiseren op masterniveau, zijn meer gebaat bij het volgen van een verkorte bachelor-deeltijdopleiding of een van de ZiB-trajecten die leiden tot een lesbevoegdheid in het tweedegraads gebied. Goed om in dit kader te benadrukken: in deze andere routes wordt het onderzoeksdeel voor studenten met een wo- en hbo-bachelordiploma vaak vrijgesteld, terwijl onderzoek in de beoogde master een van de pijlers van de opleiding is. In de werving, voorlichting en intakeprocedure van de master is gezien de complexiteit van de routes naar het leraarschap, het wel noodzakelijk om de verschillen met de bestaande bacheloropleiding helder voor het voetlicht te brengen en studenten te helpen een voor hen passende keuze te maken.

Vanuit doelmatigheidsoverwegingen is in de gesprekken ook verkend of aanschuifonderwijs voor delen van de master kan worden gerealiseerd. Met de Hogeschool van Amsterdam – waar aansluiting bij het verkorte deeltijdtraject of het ZiB-traject als mogelijkheid werd benoemd – bleek dit echter niet passend voor de beoogde doelgroep. Er wordt nog wel bekeken of bepaalde modules die aangeboden worden door een van de andere hogescholen zouden kunnen worden opengesteld voor studenten van de nieuwe master, en vice versa, of dat er een uitwisseling van en onder docenten kan worden gerealiseerd om zo van elkaars expertise gebruik te kunnen maken.

De gesprekken hebben veel opgeleverd: het leren kennen van elkaars opleidingspraktijken en het uitwisselen van expertise en ambitie, de contouren van de doelgroep van de master verscherpen en aanvullingen die zijn gedaan op het curriculum. Er worden nog andere samenwerkingsmogelijkheden verkend voor een uitbreiding op het aanbod tot meer verdieping op het vakgebied Nederlands. Er is in de toekomst uitwisseling mogelijk wat betreft vakinhoud en vakdidactiek. Hierbij kan de opleiding Nederlandse Taal en Cultuur van de Faculteit Geesteswetenschappen (FGW) van de Universiteit Leiden worden betrokken. Met dit instituut is in oktober 2024 een verkennend gesprek gevoerd, waarin samenwerking wellicht concrete

mogelijkheden biedt voor uitwisseling van specifieke programmaonderdelen en studenten. Het betreft hier niet direct een samenwerking in de ontwikkeling van de master tot een nieuwe opleiding, maar het gebruikmaken en intensiveren van het kennisnetwerk dat er in Leiden is.

5. Analyse verwant (toekomstig) aanbod

Voor deze macrodoelmatigheidsaanvraag heeft het onderzoeksbureau Lexnova in opdracht van Hogeschool Leiden een marktonderzoek uitgevoerd. Hiervan is verslag gedaan in drie rapportages:

- In de rapportage ‘Deskresearch’ zijn de kwantitatieve en kwalitatieve arbeids- marktbehoeften aan afgestudeerden en het (aan)verwant opleidingsaanbod in kaart gebracht;¹⁹
- In de rapportage ‘Arbeidsmarktanalyse’ is het arbeidsmarktpotentieel van de master opgenomen;²⁰
- In de rapportage ‘Instroomschatting’ wordt een prognose gegeven van het aantal studenten dat wordt verwacht in te stromen in de master;²¹

Deze onderzoeken dateren uit april 2024. De arbeidsmarkt voor leraren Nederlands is ondertussen niet wezenlijk veranderd: de behoefte is sinds 2024 zelfs nog iets gestegen. Uit een compact deskonderzoek in april 2026 blijkt dat Nederlands nog steeds het grootste tekortvak is, en dat de behoefte vooral ligt in het tweedegraadsgebied, zie bijlage 1a. Dit betekent dat het arbeidsmarktperspectief voor studenten die de master volgen, goed is gebleven.

Het Nederlandse aanbod van masters is volop in ontwikkeling. Het ministerie van OCW beschrijft de urgentie van meer mastergediplomeerde professionals in Nederland expliciet in haar Strategische Agenda.²² De master Leraar Nederlands po-vo is een uitbreiding van het bestaande masteraanbod en ook een aanvulling op het bevoegdheidensysteem. Dit is zichtbaar gemaakt in onderstaande figuur, in de middelste kolom gespecificeerd voor het schoolvak Nederlands.

¹⁹ Bijlage 1

²⁰ Bijlage 7

²¹ Bijlage 4

²² Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (2019). *Strategische Agenda Hoger Onderwijs en Onderzoek: Houdbaar voor de Toekomst*. [Strategische agenda](#)

Figuur 2: Overzicht bevoegdheden en lerarenopleidingen

Zoals is te zien in figuur 2, neemt de master Leraar Nederlands po-vo een unieke plek in binnen het opleidingsaanbod in Nederland, door de combinatie van wetenschappelijke verdieping op masterniveau en de onderwijspraktijk van de onderbouw van het vo en het (v)mbo, het gebied van de tweedegraads onderwijsbevoegdheid. Door deze combinatie kan de master niet binnen een verwante, bestaande opleiding worden aangeboden. De bestaande masters waarbij een onderwijsbevoegdheid wordt behaald, hebben een ander uitstroomprofiel, namelijk gerichtheid op het primair onderwijs, zoals de Educatieve Master Primair Onderwijs (EMPO), of de bovenbouw van het vo (De masters Leraar Nederlands, leidend tot een eerstegraads lesbevoegdheid).

Andere bestaande masters op hogescholen die betrekking hebben op de onderwijssector, zoals de master Leren en Innoveren, bouwen weliswaar voort op een bacheloropleiding, maar zijn geen lerarenopleiding en zijn bovendien evenmin gericht op de doorlopende leerlijn po en vo. De hbo masters Passend Meesterschap en Learning & Innovation zijn niet specifiek gericht op pabo-alumni en leiden niet tot een onderwijsbevoegdheid.

De master Educational Needs zorgt ook voor teacher-leaders in po of vo, en zeker de track 'taal en leesexpert' van Windesheim is verwant met onze master. Een belangrijk verschil is echter dat die track niet gaat over het schoolvak Nederlands, niet opleidt tot de overgang van po naar vo, noch leidt tot een bevoegdheid voor het vo. Om dezelfde reden is het uitstroomprofiel van de master Leraar Nederlands po-vo ook anders dan dat van de meest verwante master: Taalbewust leren aan de Hogeschool Rotterdam. Hoewel daarin ook de focus ligt op taal, gaat die master niet over het schoolvak Nederlands. De Rotterdamse opleiding is gericht op alle leraren en gaat over taalbewustzijn in alle

vakken. De inhoud is dan ook niet gericht op het schoolvak Nederlands, maar op schoolbreed taalbeleid en de integratie met vakonderwijs. Daarom verschilt het vakkenpakket aanzienlijk. De Master Taalbewust Leren is toegankelijk voor studenten zonder bevoegdheid po, heeft een ander uitstroomprofiel en leidt niet op voor leraar in het tweedegraadsgebied.

Daarnaast zijn er masters die via een zij-instroomregeling opleiden voor het eerstegraadsgebied van het schoolvak Nederlands, zoals de ICLON zij-instroom voor niet-neerlandici. Ook de master Taalbewust Leren leidt via extra tracks op voor het leraarschap. Hoewel alumni van deze twee opleidingsvarianten ook les mogen geven in de onderbouw, is dit geen voor de hand liggende route aangezien deze opleiding juist de bovenbouw van het vo als focus heeft. Bovenal missen deze afgestudeerden de kennis van het po, het leren van tieners, de focus op de verbinding tussen (taal in) het primair en (taal in) de eerste jaren van het voortgezet onderwijs. De master Leraar Nederlands po-vo past dus precies tussen het huidige masteraanbod.

Voor afgestudeerden van de academische pabo is er daarnaast weliswaar de mogelijkheid om een master aan een universiteit te volgen, op het gebied van pedagogiek of onderwijskunde, maar deze masters zijn niet gericht op de praktijk van het onderwijs en leiden niet op tot leraar in het voortgezet onderwijs. De master Leraar Nederlands po-vo biedt als enige opleiding voor deze groep afgestudeerden een verdieping op masterniveau met daarin ook een tweedegraads onderwijsbevoegdheid voor het vak Nederlands.²³ Daarnaast is deze master de enige lerarenopleiding voor de onderbouw van het vo die onderzoek centraal stelt in het curriculum.

In het huidige opleidingsaanbod is voor leerkrachten uit het po die de overstap willen maken naar de onderbouw van het vo, een tweede bacheloropleiding de gebruikelijke route.²⁴ Deze optie is niet alleen duurder, vanwege het instellingstarief dat dan dient te worden betaald, maar ook inhoudelijk niet aantrekkelijk gezien de inhoudelijke overlap met de reeds voltooide bacheloropleiding.

Dit geldt eens te meer voor afgestudeerden van de academische pabo die reeds twee bachelordiploma's hebben behaald en wetenschappelijk zijn opgeleid. Juist voor deze groep ambitieuze leraren is een lerarenopleiding op masterniveau aantrekkelijk, voor hun eigen ontwikkeling en voor hun loopbaan als leraar.

²³ Bijlage 1

²⁴ Bijlage 1, paragraaf 3.1.2.

6. Geschatte instroom in de nieuwe opleiding

Om tot een schatting te kunnen komen van de instroom van de master Leraar Nederlands po-vo zijn studenten, alumni, schoolbesturen en de arbeidsmarkt geraadpleegd, zowel met een intern behoefte-onderzoek²⁵ bij alumni van de (academische) pabo van Hogeschool Leiden, als middels een onderzoek door Lexnova²⁶. In het onderzoek dat is uitgevoerd door Lexnova zijn (academische) pabostudenten van Hogeschool Leiden en Thomas More Hogeschool gevraagd om een online vragenlijst in te vullen.

Op basis van de antwoorden en de populatiegegevens van deze vragenlijst, die is ingevuld door 130 respondenten, heeft Lexnova een instroomschatting gemaakt: voor de master Leraar Nederlands po-vo kunnen tussen de 41 en 78 studenten (voltijd + deeltijd) per jaar instromen.²⁷ Verder vindt 77% van de respondenten de master '(zeer) aansprekend'. In het behoefte-onderzoek dat een jaar eerder is uitgevoerd door de faculteit Educatie hebben 174 respondenten - alumni van de (academische) pabo - een online vragenlijst ingevuld en gaven 40 respondenten aan de master Leraar Nederlands po-vo in de nabije toekomst te willen volgen.²⁸

Naast studenten en alumni zijn ook schoolbesturen waarmee de faculteit Educatie samenwerkt, geconsulteerd. Inmiddels hebben acht besturen een intentieverklaring aangeleverd.²⁹ Op basis van deze intentieverklaringen kan worden aangenomen dat er verspreid over vijf jaar 39 studenten vanuit deze besturen zullen instromen.

In hoofdstuk 5 'Analyse verwant (toekomstig) aanbod' zijn de Hogeschool-masters 'Taalbewust leren', 'Leren innoveren' en '(Special) Educational Needs' genoemd die zich richten op onderwijsprofessionals, maar waarmee niet direct een onderwijsbevoegdheid kan worden behaald. In tabel 2 (zie hieronder) zijn de aantallen eerstejaarsinschrijvingen en gediplomeerden van deze zijdelings respectievelijk sterk verwante masters opgenomen. Deze cijfers geven een indruk van de instroom bij andere aan onderwijs gerelateerde masters. Deze instroom liep in 2024 uiteen van 2 (Master Educational Needs, NH Stenden) tot 380 (Master Educational Needs, Fontys) eerstejaarsinschrijvingen. Deze masters zijn direct toegankelijk met een pabo-diploma. Daarnaast zijn ook opgenomen de masteropleidingen voor het eerstegraadsgebied.

²⁵ Bijlage 3

²⁶ Bijlage 4

²⁷ Bijlage 4

²⁸ Bijlage 3

²⁹ Bijlage 2

Verwante master opleidingen	Aanbieder		2020	2021	2022	2023	2024
Master Leren en innoveren	Fontys Hogeschool	Eerstejaarsinschrijvingen	29	43	44	43	26-32
		Gediplomeerden	42	19-22	12-21	30	
Master Leren en innoveren	Driestar Hogeschool	Eerstejaarsinschrijvingen	13	12	40	8-11	15
		Gediplomeerden	12-15	6-9	7-10	31	
Master Leren en innoveren	Hogeschool Inholland	Eerstejaarsinschrijvingen	28	28-33	12-18	16-22	13-19
		Gediplomeerden	22	20-26	22-28	4-20	
Master Leren en innoveren	Saxion Hogeschool	Eerstejaarsinschrijvingen	13	23	14	17	13
		Gediplomeerden	12-15	6-9	12-15	11-14	
Master Leren en innoveren	Marnix Academie	Eerstejaarsinschrijvingen	15	32	24	21	23
		Gediplomeerden	21	23	25-28	23	
Master Leren en innoveren	Hogeschool Rotterdam	Eerstejaarsinschrijvingen	18	31	32	31	39
		Gediplomeerden	23	14	24	28	
Master Leren en innoveren	Aeres Hogeschool	Eerstejaarsinschrijvingen	22	37	26	35	27
		Gediplomeerden	15-19	18	30	23	34
Master Educational Needs	Hogeschool Windesheim	Eerstejaarsinschrijvingen	67-73	104-116	116-121	80-95	75-90
		Gediplomeerden	96-111	61-70	95-107	91-103	
Master Educational Needs	Hogeschool Utrecht	Eerstejaarsinschrijvingen	152-161	345	231-240	264-273	295-301
		Gediplomeerden	45-51	30-39	34-43	21-30	
Master Educational Needs	Fontys Hogeschool	Eerstejaarsinschrijvingen	303-339	450-456	369-381	366-372	368-380
		Gediplomeerden	209-245	219-240	288-309	255-261	
Master Learning& Innovation	NHL Stenden	Eerstejaarsinschrijvingen	26	21-24	27	28	46
		Gediplomeerden	27	22	19-22	16-19	
Master Learning& Innovation	Hogeschool Windesheim	Eerstejaarsinschrijvingen	17	22	37	26	38
		Gediplomeerden	21	24	27	34	
Master Taalbewust leren	Hogeschool Rotterdam	Eerstejaarsinschrijvingen	0	0	0	7-10	13-16
		Gediplomeerden	0	0	0	0	
Master leraar Nederlands	NHL Stenden	Eerstejaarsinschrijvingen	14	8	2-8	8-11	9-12
		Gediplomeerden	13	2-8	6-9	10	
Master leraar Nederlands	HAN	Eerstejaarsinschrijvingen	6-9	8	13	8-11	8-11
		Gediplomeerden	12-15	7-11	6-9	2-8	

Master leraar Nederlands	Fontys Hogeschool	Eerstejaarsinschrijvingen	20-26	21-24	10-19	18-24	14-20
		Gediplomeerden	17-20	23-26	10-16	10-16	
Master leraar Nederlands	Hogeschool van Amsterdam	Eerstejaarsinschrijvingen	9	11-14	9-12	8-11	14-17
		Gediplomeerden	8-11	7-10	18-21	9-12	
Master leraar Nederlands	Hogeschool Utrecht	Eerstejaarsinschrijvingen	12-15	16-19	19-22	13-17	21-24
		Gediplomeerden	18-21	12-15	18	13	
Master Educational leadership	NHL Stenden	Eerstejaarsinschrijvingen	6-9	15	6-9	7-10	2-8
		Gediplomeerden	12-15	6-9	11	6-9	
Master ontwerpen eigentijds leren	HAN	Eerstejaarsinschrijvingen	24	30	30	23	19
		Gediplomeerden	8-11	10-14	20	18	
Master passend meesterschap	Marnix Academie	Eerstejaarsinschrijvingen	11-14	18-21	10-14	13-17	19
		Gediplomeerden	7	2-8	17-20	1-4	
Educatieve master PO (joint degree)	Vrije Universiteit Adam	Eerstejaarsinschrijvingen	0	0	17-20	7-10	16-19
		Gediplomeerden	0	0	0	12	
Educatieve master PO (joint degree)	Universiteit Leiden	Eerstejaarsinschrijvingen	0	0	1-4	0	0
		Gediplomeerden					
Educatieve master PO	Erasmus Universiteit	Eerstejaarsinschrijvingen	0	0	6-9	2-8	9-12
		Gediplomeerden	0	0	0	2-8	

Figuur 3: Eerstejaarsinschrijvingen en gediplomeerden licht verwante opleidingen (DUO, 2026a&DUO, 2026b)

Tot slot blijkt uit de arbeidsmarktanalyse van Arbeidsmarktplatform Primair Onderwijs en uit de instroomgegevens van de Vereniging Hogescholen dat in de afgelopen vijf jaar het aantal inschrijvingen aan de pabo's gestaag is gestegen.³⁰ Toename van de instroom is gunstig voor de master Leraar Nederlands po-vo, aangezien dit de doelgroep van potentiële studenten voor de opleiding vergroot.

³⁰ Arbeidsmarktplatform Primair Onderwijs (2025). *Arbeidsmarktanalyse*, (p. 9). [Arbeidsmarktanalyse-2025-Arbeidsmarktplatform-PO.pdf](#). Zie ook Vereniging Hogescholen (2025b), Factsheet inschrijvingen 2025/6. [20260129 Factsheet studentenaantallen 2025 Final.pdf](#).

Op basis van alle bovenstaande gegevens en analyses kan voor de master Leraar Nederlands po-vo in eerste instantie een instroom van vijftiwintig studenten worden verwacht, oplopend naar vijftig studenten per jaar. Deeltijdstudenten zullen ongeveer zes uur per week contacttijd hebben, op een vaste dag in de week geroosterd. Waar mogelijk nemen deeltijd- en voltijdstudenten aan dezelfde bijeenkomsten deel, om met en van elkaar te leren, mits de groep door samenvoeging niet groter wordt dan 25 studenten. De verwachting is dat zeker in de eerste jaren de instroom van beide varianten beperkt van omvang zal zijn, waardoor het samenvoegen van beide groepen ook leidt tot een goede organiseerbaarheid voor docenten. In de studiebegeleidingslijn, geldend voor zowel de voltijd- als de deeltijdstudenten, is een vaste werkgroep leidend; hierin is ook ruimte voor intervisie.

7. Onderbouwing Arbeidsmarktbehoefte

De master Leraar Nederlands po-vo voorziet in een grote arbeidsmarktbehoefte. Zowel op landelijk als op regionaal niveau is er een grote behoefte aan bevoegde leraren Nederlands met een master, zo blijkt uit het onderzoek van Lexnova. In dit hoofdstuk zal deze arbeidsmarktbehoefte worden onderbouwd op basis van de deskresearch en de arbeidsmarktanalyse van Lexnova.³¹

Kwantitatief

De kwantitatieve arbeidsmarktbehoefte wordt aangetoond aan de hand van de door Lexnova uitgevoerde arbeidsmarktanalyse, waarbij gebruik is gemaakt van data van Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt (ROA), het UWV, gemeente Den Haag en Centerdata.³²

Daarnaast heeft Lexnova gebruik gemaakt van de antwoorden en populatiegegevens van een online vragenlijst, die is ingevuld door tachtig werkgevers.³³ Deze werkgevers geven aan de komende jaren in totaal tussen de 42 tot en 114 medewerkers te willen bijscholen met de master Leraar Nederlands po-vo. Daarbij gaven zij in 2024 aan in de komende drie jaar in totaal tussen de 38 en 85 medewerkers met de afgeronde master Leraar Nederlands po-vo te willen aannemen. Werkgevers zien deze master naast bijscholing voor zittend personeel ook als een manier om een aantrekkelijke werkgever te zijn voor hun onderwijzend personeel en hopen zo de uitstroom van huidige leraren uit het onderwijs te beperken. Deze master biedt, zo geven werkgevers aan, leraren een ontwikkelingsperspectief en daarmee een loopbaanperspectief binnen het onderwijs.

De vaststelling dat er grote behoefte is aan meer leraren Nederlands wordt ondersteund door het feit dat er veel vacatures zijn op dit vakgebied. Op basis van de prognose voor de beroepsgroep 'Docenten algemene vakken secundair/voortgezet onderwijs', waaronder het vak Nederlands valt, worden tot 2028 in totaal 14.600 vacatures verwacht door Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt³⁴ Door de zeer krappe arbeidsmarkt zullen veel vacatures voor docenten de komende jaren naar verwachting niet worden opgevuld.³⁵

³¹ Bijlage 1 en bijlage 7

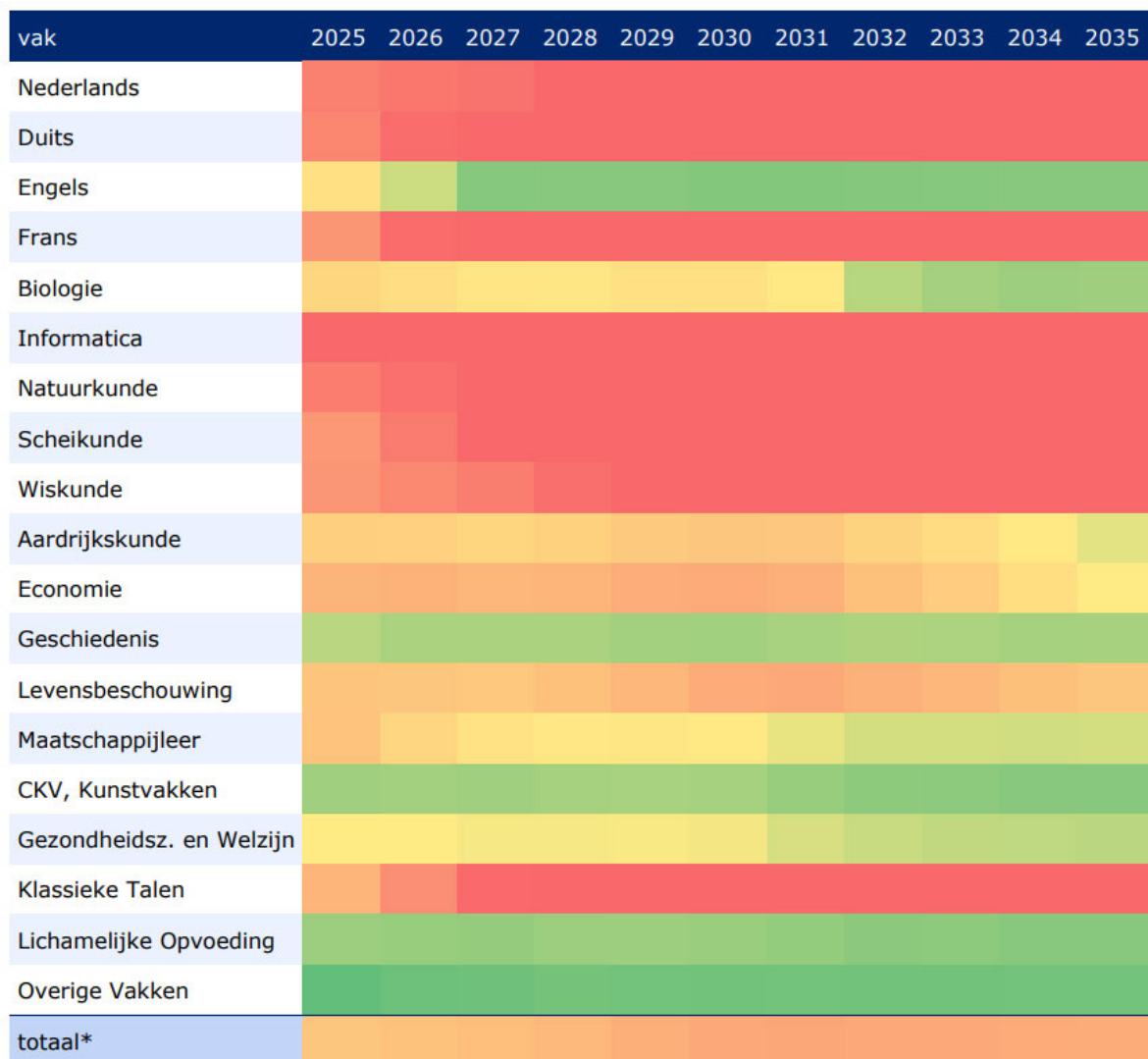
³² Bijlage 1, p. 5 e.v.

³³ Bijlage 7

³⁴ Bijlage 1, p. 5 en 6

³⁵ Bijlage 1, p. 7 en bijlage 1, figuur 1, p. 8.

Van alle vakken in het voortgezet onderwijs behoort het vak Nederlands tot de vakken met de grootste tekorten. Vertaald in fte's zijn er voor het vak Nederlands in 2026 maar liefst 578 fulltime vacatures te vervullen, oplopend naar 647 in 2035: een tekort van 13,4% (zie figuur 4 hieronder).³⁶ Zestien procent van alle leraren die het vak Nederlands geven, staan bovendien zonder de juiste bevoegdheid voor de klas. Op het vmbo wordt het meest onbevoegd lesgegeven.³⁷

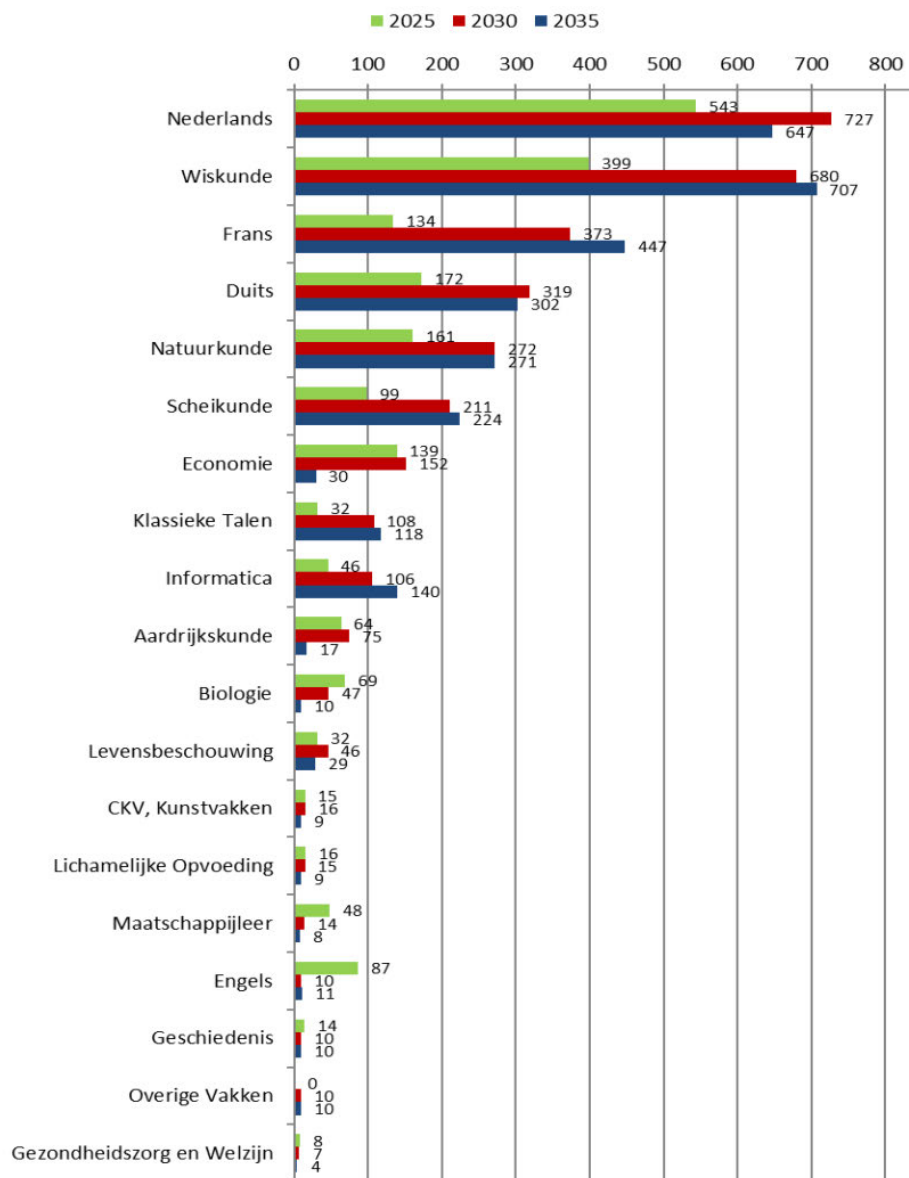

Figuur 4: Ontwikkeling onvervulde vraag in fte inclusief onbevoegd gegeven lessen per vak. Groen is gering tekort, geel gematigd en rood groot tekort (OCW, 2025)

³⁶ Centerdata 2025, p.67.

³⁷ Bijlage 1, figuur 10, p.14. Zie ook OCW (2025), p. 193.

In de aangrenzende arbeidsmarktregio's van Leiden bestaan bovengemiddelde tekorten aan leraren Nederlands.³⁸ Daarbinnen is de behoefte aan tweedegraads docenten voor het vmbo/havo/vwo het grootst. Deze behoefte is aanzienlijk groter dan de behoefte aan eerstegraads docenten.³⁹

Figuur 5: Onvervulde vraag in fte leraren in het voorgezet onderwijs in Nederland in 2025, 2030 en 2035 op het niveau van individuele vakken, gesorteerd op tekort in 2027 (OCW, 2025, p.110).

³⁸ Bijlage 1, tabel 5, p. 11.

³⁹ Bijlage 12, p. 7. Zie ook bijlage 1a

In de bovenstaande figuur is te zien dat voor de komende tien jaar het tekort voor het vak Nederlands nog verder toeneemt. Dat sluit aan bij het UWV, die docent vo in taalkundige vakken als een van de ‘Kansrijke Beroepen’ classificeert.⁴⁰ Daarnaast is ook de dalende instroom van de tweedegraadsopleidingen een indicatie dat de tekorten nog zullen toenemen:

opleiding	2021	2022	2023	2024	2025	groei	% groei
b opleiding tot leraar basisonderwijs	5.312	5.456	5.361	5.836	6.277	441	7,6%
tweedegraads lerarenopleidingen	3.344	2.953	2.874	2.970	2.716	-254	-8,6%

Figuur 6: ontwikkelingen in de instroom hbo-opleidingen (bron: Vereniging Hogescholen, 2025b).

Kwalitatief

De kwalitatieve arbeidsmarktbehoefte wordt aangetoond aan de hand van de deskresearch van Lexnova,⁴¹ bijeenkomsten met het werkveld⁴², het behoefteonderzoek van Hogeschool Leiden⁴³, en de kwalitatieve gegevens uit enquêtes van Lexnova.⁴⁴

Afgestudeerden van deze master geven een kwaliteitsimpuls aan het onderwijs in het po en vo. Deze kwaliteitsslag op het gebied van taal (po) en Nederlands (vo) is noodzakelijk, zoals al in de inleiding is aangegeven. Niet alleen vanwege de nieuwe kerndoelen en het aantal onbevoegde leerkrachten in de onderbouw, maar ook vanwege de resultaten. De eerdergenoemde PISA-resultaten uit 2022 geven aan dat de leesvaardigheid en leesmotivatie van leerlingen in Nederland opnieuw is verslechterd. In het adviesrapport 'Taal en Rekenen in het Vizier' constateert de Onderwijsraad eveneens dat de beheersing van de Nederlandse taal onder jongeren.⁴⁵

Belang loopbaanperspectief voor behoud en professionalisering leraren

Het ministerie van OCW, vakbonden, de PO-Raad en de VO-raad hebben gezamenlijk een onderwijsakkoord gesloten met als doel het aanpakken van het lerarentekort en het vergroten van de aantrekkelijkheid van het onderwijsberoep.⁴⁶ Om het leraarschap aantrekkelijker te maken, is het

⁴⁰ UWV (2025), Kansrijke Beroepen, p.10. [Kansrijke beroepen 2025-2026](#)

⁴¹ Bijlage 1

⁴² Bijlage 5

⁴³ Bijlage 3

⁴⁴ Bijlage 7

⁴⁵ Onderwijsraad (2022), *Taal en rekenen in het vizier*. [Taal en rekenen in het vizier | Advies | Onderwijsraad](#)

⁴⁶ Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (2022). *Het Onderwijsakkoord. Samen voor het beste onderwijs*. [Het Onderwijsakkoord](#)

belangrijk dat leraren zich kunnen blijven ontwikkelen en dat er aantrekkelijke loopbaanperspectieven worden geboden. Hoeveel prioriteit dit heeft blijkt ook uit de Nationale Aanpak Professionalisering Leraren en uit het coalitieakkoord 2025.⁴⁷

Het huidige loopbaanperspectief en ontwikkelperspectief voor leraren is echter onvoldoende. Uit onderzoek blijkt dat leraren als belangrijkste redenen om het onderzoek te verlaten, noemen: een gebrek aan persoonlijke ontwikkeling/uitdaging (39%), gebrek aan loopbaanperspectieven (38%) en de behoefte aan wat anders (36%).⁴⁸ De master Leraar Nederlands po-vo biedt deze leraren de kans om hun loopbaan- en ontwikkelingsperspectieven te verbreden en te verdiepen, niet buiten het onderwijs maar juist erbinnen. Hierdoor blijven zij behouden voor het onderwijs en wordt het beroepsbeeld aantrekkelijker, wat ook weer een positief effect kan hebben op de instroom van lerarenopleidingen.

Grote behoefte werkveld

De urgentie van een nieuwe opleiding wordt ook door de partners in het werkveld duidelijk benoemd. Bij aanvang van de ontwikkeling van de master is al contact gelegd met bestuurders, rectoren, directeuren en docenten in zowel het primair als het voortgezet onderwijs en dit heeft zich ontwikkeld tot een actieve afstemmingsgroep.⁴⁹ Er is in het begin een aantal informatiebijeenkomsten met het werkveld georganiseerd en er is een klankbordgroep geformeerd met geïnteresseerde vertegenwoordigers van diverse vo-besturen uit de regio Leiden. In totaal hebben vertegenwoordigers van ruim 150 scholen hieraan deelgenomen. Er zijn vanaf 2023 regelmatig 'klankbordgroepsessies' geweest met een actief betrokken vertegenwoordiging van scholen in het primair en in het secundair onderwijs.⁵⁰ Om deze vertegenwoordiging meer actief bij de ontwikkeling van de master en na de start ervan ook bij de uitvoering en de kwaliteitsborging te betrekken en samen te werken in de master, is vanuit dit gremium een 'werkveldadviesraad' opgesteld. Met deze betrokkenen uit het werkveld zal ook nader invulling worden gegeven aan het 'samen opleiden & professionaliseren', een van de doelstellingen van onderwijsregio's die op moment van schrijven volop in ontwikkeling zijn. Met de werkveldadviesraad is inmiddels (in april 2026) ook het nieuwe curriculum van 90 EC, het studentenprofiel en het uitstroomprofiel besproken.

Daarnaast is er met samenwerkingspartners van de faculteit Educatie en de overlegorganen van Samen Opleiden & Professionaliseren, de onderwijsregio's en drie opleidingsscholen waarvan

⁴⁷ Onderwijsraad (2018), *Ruim baan voor leraren. Een nieuw perspectief op het leraarschap*. [Ruim baan voor leraren | Onderwijsraad](#)

⁴⁸ ResearchNed (2023). *Vertrekredenen leraren en docenten in het po, vo en mbo*, (p. 16 e.v.). [Vertrekredenen leraren en docenten in het po, vo en mbo - ResearchNed](#)

⁴⁹ Zie bijlage 5 voor de verslagen van de overleggen

⁵⁰ Bijlage 5

Hogeschool Leiden partner is, overleg gevoerd over de master.⁵¹ In deze gesprekken is benoemd dat de master voorziet in een duidelijke arbeidsmarktbehoefte. Niet alleen de behoefte aan méér leraren Nederlands in het voortgezet onderwijs en het (v)mbo wordt is sterk aanwezig, maar juist ook de behoefte aan leraren met een sterke pedagogische en didactische basis, die op masterniveau de verbinding kunnen leggen tussen leerlijnen van het primair onderwijs en die van het voortgezet onderwijs.

Daarnaast werd vastgesteld dat er op een aantal scholen goede, maar helaas nog onbevoegde leraren voor de klas staan die wél een pabodiploma hebben en het nut van het behalen van een tweede of, in het geval van alumni van een academische pabo, derde bacheloropleiding, niet inzien. Hierbij werd ook verwoord dat het hogere instellingstarief dat voor een bacheloropleiding geldt als er al een bachelor-diploma is behaald, voor deze leraren financieel gezien niet goed te dragen is zonder financiering van buitenaf. Ook werd erkend dat de academische leraren zoeken naar mogelijkheden tot verdere ontwikkeling en dan veelal kiezen voor een van de theoretische masters aan een van de universiteiten. Langs deze weg stapt een deel van hen vervolgens uit het onderwijs. De gesprekspartners uit het werkveld bevestigen dat de groep die zich juist graag binnen het onderwijs wil ontwikkelen, meer gebaat is bij een praktijkgerichte master; hiermee kunnen deze leraren zowel hun eigen expertise vergroten als breder inzetbaar zijn in de school, bijvoorbeeld door advisering over een gedegen taal- en leesbeleid en door bij te dragen aan een onderzoekscultuur binnen een school. Zo kunnen zij, als breed opgeleide leraren op masterniveau, behouden blijven voor het onderwijs.

Uit het voorgaande blijkt dat de master voorziet in zowel een kwantitatief als kwalitatief grote arbeidsmarktbehoefte. De master draagt bij aan het behoud van leraren en betere loopbaanperspectieven binnen het onderwijs. De master zorgt voor meer bevoegde leraren in de klas die nodig zijn, om de vele openstaande vacatures die er momenteel zijn en die de komende jaren in aantal zullen toenemen, met name in de regio's rond Leiden en Den Haag, te kunnen vervullen. De master voorziet ook in de behoefte aan onderzoeksmatig ingestelde, pedagogisch, vakinhoudelijk en vakdidactisch goed onderlegde leraren die een brugfunctie kunnen vervullen tussen het po en het vo en die de kwaliteitsslag kunnen maken die nodig is op het gebied van taal- en leesontwikkeling in het po en het vo.

⁵¹ Bijlage 6

8. Noodzaak tot start nieuwe opleiding

Uit de voorgaande hoofdstukken blijkt dat de master een unieke plaats inneemt in het masteraanbod en dat deze voorziet in een grote arbeidsmarktbehoefte. De master Leraar Nederlands po-vo zorgt voor:

- leraren die als vakexperts in het po en vo sturing geven aan het op systematische wijze uitvoeren en verbeteren van bewezen effectief onderwijs op het gebied van taal en geletterdheid;
- pedagogisch goed onderlegde leraren met kennis van de overgang van po naar vo;
- leraren die op masterniveau aan de slag kunnen in de bovenbouw van het po én in de onderbouw van het vo en het vmbo;
- maatwerk voor leraren en een aantrekkelijk loopbaanperspectief.

In dit hoofdstuk wordt de urgentie om deze nieuwe master te starten verder onderbouwd. De opleiding sluit aan bij de ambitie om hogescholen het voortouw te laten nemen in het ontwikkelen en aanbieden van meer praktijkgerichte masters. In het rapport 'Focus op progressie' van de Commissie Positionering Hoger Beroepsonderwijs (2022) is dit als volgt geformuleerd: "De complexe uitdagingen van deze tijd zullen een druk geven tot meer professioneel onderwijs op masterniveau, in een profilering die de bestaande disciplines zal overstijgen omdat het de basis vindt in de multidisciplinaire beroepspraktijk. De hogescholen zijn bij uitstek geëquipeerd dat assortiment te ontwikkelen, juist omdat zij in het hart van die ontwikkelingen zitten."⁵² Met deze praktijkgerichte masters bieden hogescholen groeikansen aan jonge professionals.

De master Leraar Nederlands po-vo leidt leraren op die de complexe uitdagingen waarvoor het onderwijs de komende jaren staat, kunnen en willen aangaan. Deze opleiding biedt, anders dan het bestaande aanbod op master- of bachelor-niveau, leraren de kans om zich te professionaliseren op masterniveau, tevens een tweedegraads bevoegdheid te halen én tegelijkertijd bij te dragen aan vernieuwing van hun beroepspraktijk. Hierdoor is de master zowel van grote waarde voor de student zelf als voor de werkomgeving waarin de student werkzaam is of zal zijn.

Ten opzichte van het bestaande masteraanbod neemt de master Leraar Nederlands po-vo een uitzonderlijke plek in. De combinatie van een verdieping op masterniveau binnen een zo maatschappelijk urgent thema als de ontwikkeling van taalvaardigheden en geletterdheid van tieners,

⁵² Commissie Positionering Hoger Beroepsonderwijs (2022). *Focus op professie*. [Focus op professie](#)

en een bevoegdheid voor lesgeven in de onderbouw past op geen enkele wijze in het bestaande (enigszins) verwante aanbod. Er zijn op dit moment namelijk uitsluitend *bacheloropleidingen* tot leraar Nederlands in de onderbouw van het voortgezet onderwijs en die zijn ook gericht op de breedte van het vak van leraar. Afgestudeerden van deze opleidingen zijn dus niet op masterniveau voor het vak opgeleid. Er zijn wel masteropleidingen (hbo en wo) die opleiden tot leraar Nederlands maar die zijn gericht op de *bovenbouw* van het voortgezet onderwijs en bouwen dus net als de beoogde master Leraar Nederlands po-vo voort op een voor de master relevante bacheloropleiding. In de *onderbouw* is echter evenzeer behoefte aan masteropgeleide leraren, met expertise in een bepaald vakgebied. Dit geldt eens te meer voor het vak Nederlands, gezien de dalende resultaten van taal- en leesvaardigheid van tieners in Nederland. In het huidige onderwijsklimaat zijn naast de eerstegraads bevoegde leraren Nederlands die zich richten op de bovenbouw van het vo, juist in de onderbouw van het voortgezet onderwijs leraren nodig die op masterniveau kunnen denken en handelen.

Een andere belangrijke meerwaarde van de opleiding voor het onderwijsveld is dat er leraren op masterniveau worden opgeleid die naast een onderzoekende houding ook innovatief vermogen hebben ontwikkeld waarmee zij resultaten uit wetenschappelijk onderzoek kunnen vertalen naar concrete handvaten voor in de onderwijspraktijk; dit in tegenstelling tot wo-masters waarbij de focus veelal ligt op fundamenteel onderzoek.

Een belangrijke aanvullende kwaliteit van deze master-leraar is dat zij ook pedagogisch en didactisch sterk zijn en voortbouwen op het geleerde in het primair onderwijs in hun bacheloropleiding. Op de pabo-opleiding ligt immers de nadruk sterker op de pedagogiek dan in de vakgerichte opleidingen voor het voortgezet onderwijs. Doordat in de nieuwe master ook wordt voortgebouwd op de kennis en vaardigheden op het gebied van taal en lezen die opgedaan zijn in de bacheloropleiding, krijgen studenten een brede blik op de ontwikkeling (en problemen daarmee) van jonge tieners en de doorgaande leerlijnen in het vak, zowel de lijn van po naar vo als de lijn van onderbouw naar bovenbouw in het vo.

Daarnaast biedt de master een verdieping op maat. Dit sluit aan op de behoefte van leraren aan verdergaande professionalisering, meer dan het huidige opleidingsaanbod hun biedt. Er is in het huidige aanbod namelijk geen enkele opleiding die leraren uit het primair onderwijs de mogelijkheid geeft om een tweedegraads bevoegdheid voor het vak Nederlands te halen én tegelijkertijd door te ontwikkelen tot masterniveau, waardoor dit loopbaanperspectief er nu niet is voor leraren. De bestaande lerarenopleidingen op masterniveau zijn immers niet toegankelijk voor leraren met een pabo-diploma en mede daardoor ook niet aantrekkelijk voor hen om zich verder te professionaliseren richting het vo. Er bestaat voor deze leraren weliswaar de mogelijkheid van een verkorte route van een bacheloropleiding waarmee een tweedegraads bevoegdheid wordt verkregen, maar deze route biedt geen inhoudelijke en onderzoeksmatige verdieping op masterniveau. Zoals hierboven aangegeven,

biedt de master Leraar Nederlands po-vo deze combinatie wel, wat de noodzaak tot deze nieuwe opleiding eens te meer duidelijk maakt.

9. Aansluiting instellingsprofiel

De master Leraar Nederlands po-vo past bij uitstek bij het profiel van Hogeschool Leiden en haar ambitie om de maatschappelijke impact te vergroten, specifiek met een gerichtheid op 'leven lang ontwikkelen van professionals'. In het instellingsplan (2023-2028)⁵³ zijn vier zwaartepunten geformuleerd waarbij de relatie tussen onderwijs en onderzoek en de samenwerking met relevante partners uit de regio worden uitgebreid, verdiept en verstevigd. Eén van deze zwaartepunten is 'Onderwijs'. Hierover is het volgende geformuleerd:

Goed en toegankelijk onderwijs is cruciaal voor de ontwikkeling van het welzijn van mensen, en geldt als belangrijke basis voor een duurzame democratie. Leiden heeft een lange historie als onderwijsstad. Binnen onze hogeschool hebben we één van de grootste pabo's van het land, met een sterk pedagogisch en innovatief karakter. [...] Maatschappelijke uitdagingen waarop we de komende periode willen inzetten, zijn onder meer: het nijpende lerarentekort, leiderschap in het onderwijs, de transitie naar de duurzame school, en het anders organiseren en innoveren van (speciaal) onderwijs.⁵⁴

Naast de zwaartepunten heeft Hogeschool Leiden vijf beloftes geformuleerd; een ervan luidt:

We zijn een waardevolle partner in de vernieuwing van de beroepspraktijk.⁵⁵

De master maakt deze ambities waar, door bij te dragen aan een urgente vernieuwing van de onderwijspraktijk in het po en vo. Met deze master leidt Hogeschool Leiden een nieuwe groep leraren op die als specialisten op het gebied van taal in het primair onderwijs en in het vak Nederlands in het voortgezet onderwijs kunnen bijdragen aan het verbeteren van de taal- en leesvaardigheid van leerlingen. Naast deze kwaliteitsimpuls kan de master ervoor zorgen dat leraren zich binnen het onderwijs verder kunnen ontwikkelen. De ruimte in de master voor het praktijkgericht onderzoek - die aansluit bij het onderzoeksbeleid van Hogeschool Leiden - speelt in op maatschappelijke behoeftes en uitdagingen van nu en de toekomst, en zorgt voor verbinding tussen de faculteit Educatie, de studenten, de collega's in het onderwijsveld.

⁵³ Hogeschool Leiden. (2023). *Instellingsplan 2023-2028; betrokken bevlogen en betekenisvol.*

[Instellingsplan | Hogeschool Leiden](#)

⁵⁴ Ibidem, p. 22

⁵⁵ Ibidem, p. 36

Naast het pedagogische en innovatieve karakter kenmerkt de faculteit Educatie van Hogeschool Leiden zich door een sterke verbinding tussen opleiding en onderzoek. Gepromoveerde onderzoekers ontwikkelen en verzorgen onderwijs en zij verrichten in nauwe samenwerking met het werkveld onderzoek dat relevant is voor de onderwijspraktijk. Met de Academische Pabo Leiden (Acpa) is veel expertise in huis op het gebied van evidence-based en evidence-informed werken en worden er vanzelfsprekend verbindingen gelegd tussen wetenschappelijke kennis, onderzoeksvaardigheden en de praktijk van de school. Deze opleiding is gestoeld op een stevige samenwerking tussen de hogeschool en de universiteit. De Academische Pabo in Leiden is al jarenlang de grootste universitaire pabo in Nederland, met een jaarlijkse instroom van tachtig tot negentig studenten en de grootste jaarlijkse uitstroom van academische leraren in het primair onderwijs. Op de Acpa worden studenten expliciet voorbereid op de diverse rollen van de academische leraar, in de klas en daarbuiten, in een schoolteam of in het bestuur. Zij vervullen een brugfunctie door hun theoretische kennis te verbinden aan de eigen onderwijspraktijk en zij leren hoe ze een bijdrage kunnen leveren aan een onderzoekscultuur in de school. Naast het leraarschap zijn zij opgeleid als pedagoog of onderwijskundige. In de academische opleidingsscholen die Hogeschool Leiden in samenwerking met Universiteit Leiden en een aantal schoolbesturen in de regio heeft op-gericht, werken hogeschool, universiteit en werkveld intensief samen. Er is een stevig netwerk rondom de Acpa, zowel regionaal als landelijk. De Acpa Leiden speelt ook een pro-actieve rol in het landelijk netwerk van Universitaire Pabo's (UniPa-netwerk) en levert daarvoor ook de voorzitter. Dit netwerk van landelijke en Leidse samenwerking van kennisinstututen vormt een stevige basis voor de master, ook voor de beoogde studenten; alumni van de universitaire pabo vormen immers een belangrijke doelgroep voor de master.

Er is dus in de faculteit Educatie veel expertise in huis op het gebied van de relatie tussen onderwijs en onderzoek en er is goed zicht op wat leraren kunnen en wat zij tijdens en na de opleiding nodig hebben. Hogeschool Leiden heeft ook in bredere zin veel expertise op het gebied van onderwijs in het algemeen en taalonderwijs in het bijzonder. Het kenniscentrum van de faculteit Educatie, waaraan een drietal lectoraten is verbonden, is vanaf het begin betrokken bij de ontwikkeling van de master. Dit kenniscentrum onderzoekt centrale thema's die relevant zijn binnen de master: pedagogisch-didactisch handelen, onderwijsinnovatie, pedagogisch leiderschap en de brug tussen onderzoek en de praktijk in de klas.⁵⁶ Deze docenten, waarvan een deel is gepromoveerd op het gebied

⁵⁶ Hogeschool Leiden (2024). *Breedvormend onderwijs*. [Breedvormend Onderwijs | Hogeschool Leiden](#). Zie ook:

████████████████████ (2024). 'Bouwen aan een gezamenlijke wereld: Adversity als pedagogische uitdaging voor de lerarenopleiding'. *Tijdschrift Voor Lerarenopleiders*, 45(3), 51-66. [De Voogd e.a.](#)

van letterkunde en van taalonderwijs, zijn nauw betrokken bij de ontwikkeling van de master en zullen ook aan het onderwijs uitvoering geven. Daarnaast maakt de Hogeschool met onderzoekers en gepromoveerde docenten van de Academische Pabo deel uit van het consortium van het prestigieuze, grootschalige en meerjarige onderzoeksproject over leesvaardigheid: *Becoming literate in a digital age. Adapting reading education in the Netherlands*, publiekstitel: Leesevolutie. Dit onderzoeksproject is onderdeel van het programma van de Nationale Wetenschapsagenda Onderzoek op Routes door Consortia (NWA-ORC). Speerpunt van het project is een verhoging van de leesvaardigheid door een samenwerking van wetenschappers en praktijk. Dit sluit direct aan bij de inhoud van de master.

Ook de sterke verbinding met het werkveld is kenmerkend voor Hogeschool Leiden. In de ontwikkeling en uitvoering van de landelijke opdracht van samen opleiden & professionaliseren neemt Hogeschool Leiden een voortrekkersrol door actief te participeren in vier grote onderwijs-regio's: Leiden, Duin-&Bollenstreek (primair onderwijs; voortgezet onderwijs), Haaglanden, HAK (Haarlemmermeer, Amstelland en Kennemerland) en Groene Hart. De master kan binnen deze intensieve samenwerkingsverbanden goed worden ingebed. Doordat Hogeschool Leiden beschikt over een groot en robuust netwerk van opleidings-scholen in verschillende onderwijssectoren (po, vo, mbo), is juist deze hogeschool bij uitstek geschikt voor de master. Dit netwerk biedt kwalitatief goede werkplekken met een gedegen begeleidingsstructuur die ten dienste staat van studenten om te leren (van) lesgeven en om onderzoek te doen dat ook passend is voor de school. De master is ook in samenspraak met vertegenwoordigers van de partnerschappen van Samen Opleiden & Professionaliseren: de opleidingsschool OPLIS (po, waarbij enkele besturen voor zowel po als vo opleiden) en de academische opleidingsschool ROS Rijnland (vo) ontwikkeld en zal worden uitgedragen binnen en buiten de betrokken schoolorganisaties. Ook in de uitvoering van het onderwijs in de master zullen opleidingsscholen uit dit netwerk betrokken zijn, zoals in het begeleiden van stages / leren op de werkplek en het initiëren en uitvoeren van praktijkgericht onderzoek, waarbij ook het partnerschap van academische opleidings-scholen goed kan worden gebruikt.

Ook wat betreft de vorm van het onderwijsaanbod past de master goed bij Hogeschool Leiden, aangezien die expert is op het gebied van flexibel, innovatief onderwijs en het leveren van maatwerk voor werkende professionals. De master biedt maatwerk doordat het studenten in zowel de voltijd- als de deeltijdvariant de mogelijkheid geeft om te leren en les te (blijven) geven en het onderwijs flexibel is. Flexibel onderwijs kent met de grootste zij-instroomroutes van Nederland en een flexibele deeltijd-pabo die al sinds 2016 met leeruitkomsten werkt een stevige basis op Hogeschool Leiden. Hierdoor is veel kennis en ervaring opgedaan die nodig is om het curriculum en het werken met leeruitkomsten vorm te kunnen geven. Daarnaast is op het gebied van innovatie Hogeschool Leiden de enige hogeschool die een pabo heeft die zich expliciet richt op vernieuwend onderwijs: de lerarenopleiding

Spring. Hogeschool Leiden biedt naast innovatiekracht ook voldoende ontwikkelruimte om nieuw onderwijs te verankeren en te verduurzamen.

Er is verkend of deze master passend zou zijn op andere opleidingsinstituten die tweede-graads lerarenopleidingen aanbieden. Uit deze verkenning is naar voren gekomen dat deze opleidingsinstituten geen ruimte en/of ambitie hebben voor deze nieuwe opleiding omdat zij de tweedegraads bevoegdheid niet willen koppelen aan een master of omdat zij alleen een master (willen) aanbieden voor leraren die gaan lesgeven in de bovenbouw van het vo. In hoofdstuk 4 is beschreven hoe er is afgestemd met deze instituten.

Samenvattend: de master met de beoogde vernieuwing zoals beschreven in deze aanvraag, past uitstekend bij het karakter, het profiel en de ambitie van de Hogeschool Leiden, en sluit naadloos aan bij het huidige opleidingsaanbod en de robuuste net-werken van de faculteit Educatie van deze hogeschool.

10. Voorstel RIO-indeling

De indeling in RIO is gelijk aan de indeling zoals geformuleerd in de vorige macrodoelmatigheidsaanvraag en die is overgenomen in het advies van de CDHO en het besluit van de minister (kenmerk 2025-12).

Voor de master Leraar Nederlands po-vo is de RIO-indeling geraadpleegd. De master levert een tweedegraads bevoegdheid op en daarom is gekozen voor de volgende indeling: RIO-onderdeel: 'Onderwijs'

Van de tien genoemde RIO-onderdelen, is '6. Onderwijs' het meest relevant. De master Leraar Nederlands po-vo past niet bij de subonderdelen die bij dit onderdeel zijn genoemd: Lerarenopleidingen op het gebied van de Kunst, Speciaal Onderwijs, Voortgezet Onderwijs 1e graad algemene vakken en Universitaire Lerarenopleidingen, omdat deze master een tweedegraads bevoegdheid oplevert.

Bronnenlijst

Arbeidsmarktplatform Primair Onderwijs (2025). *Arbeidsmarktanalyse*. [Arbeidsmarktanalyse-2025-Arbeidsmarktplatform-PO.pdf](#)

████████████████████ (2022). *De brede inzet van academische leerkrachten. Bevindingen en aanbevelingen voor het tegemoetkomen aan de behoeftes van academische leerkrachten in het basisonderwijs op het gebied van inzet, professionalisering en kennisdeling*. Leiden.

Centerdata (2025). *Arbeidsmarkttramingen onderwijs*. [Arbeidsmarkttramingen onderwijs 2025 - Centerdata NL](#)

Commissie Positionering Hoger Beroepsonderwijs (2022). *Focus op professie*. [Focus op professie](#)

██ (2018). *Het functioneren van beginnende leerkrachten in hun groep en in de school: verschillen tussen alumni van de academische en de hbo-pabo*. GION, Gronings Instituut voor Onderzoek van Onderwijs, Opvoeding en Ontwikkeling, Rijksuniversiteit Groningen.

DUO Open onderwijsdata (2026a). *Inschrijvingen eerstejaars hbo*. [Inschrijvingen eerstejaars hbo - DUO Open Onderwijsdata](#)

DUO Open onderwijsdata (2026b). *Voorlopige aantallen gediplomeerden*. [Afgestudeerden hbo - DUO Open Onderwijsdata](#)

██ (red.) (2022). *Omdat lezen loont. Op naar effectief leesonderwijs in Nederland*. Huizen: Pica.

Hogeschool Leiden (2023). *Instellingsplan 2023-2028; betrokken bevlogen en betekenisvol*. [Instellingsplan | Hogeschool Leiden](#)

Hogeschool Leiden (2024). *Breedvormend onderwijs*. [Breedvormend Onderwijs | Hogeschool Leiden](#)

Inspectie van het Onderwijs (2026). *De Staat van het Onderwijs 2026*. [Rapport De Staat van het Onderwijs 2026 | Inspectie van het onderwijs](#).

[REDACTED] (2023). Resultaten PISA-2022 in vogelvlucht. Universiteit Twente. <https://doi.org/10.3990/1.9789036559461>

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (2017). *Bekwaamheid van leraren*. [Bekwaamheid van leraren | Werken in het onderwijs | Rijksoverheid.nl](#)

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (2019). *Strategische Agenda Hoger Onderwijs en Onderzoek: Houdbaar voor de Toekomst*. [Strategische agenda](#)

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (2022). *Het Onderwijsakkoord. Samen voor het beste onderwijs*. [Het onderwijsakkoord](#)

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (2025). *Tendrapportage Arbeidsmarkt Leraren po, vo en mbo 2025*. [Tendrapportage](#)

Onderwijsraad (2018). *Ruim baan voor leraren. Een nieuw perspectief op het leraarschap*. [Ruim baan voor leraren | Onderwijsraad](#)

Onderwijsraad (2022). *Taal en rekenen in het vizier*. [Taal en rekenen in het vizier | Advies | Onderwijsraad](#)

PO-Raad (2022). *Het Onderwijsakkoord*. [Het Onderwijsakkoord%20onderwijs.pdf](#)

ResearchNed (2023). *Vertrekredenen leraren en docenten in het po, vo en mbo*. [Vertrekredenen leraren en docenten in het po, vo en mbo - ResearchNed](#).

Rijksoverheid.nl (z.d.). *Toetsingskader nieuwe opleidingen hoger onderwijs*.

<https://wetten.overheid.nl/BWBR0015216/2003-05-25#Bijlage2>

Rijksoverheid, *Nederlands Kwalificatieraamwerk*, <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/leven-lang-ontwikkelen/nederlands-kwalificatieraamwerk-nlqf>

Rijksoverheid. (2022, 12 mei). Kamerbrief over Masterplan basisvaardigheden. | [Kamerbrief over Masterplan basisvaardigheden | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)

SLO (2025). Definitieve conceptkerndoelen Nederlands herziene versie 2025. SLO. <https://www.slo.nl/@24174/definitieve-conceptkerndoelen-nederlands/>

[REDACTED] (2023). *PIRLS- 2021: Trends in leesprestaties, leesattitude en leesgedrag van tienjarigen uit Nederland*. Expertisecentrum Nederlands.

[REDACTED] (2023). *Whitepaper lerarentekorten: Over oorzaken, beleid en oplossingen*. [Van Tartwijk e.a.](#)

UWV (2025), Kansrijke Beroepen. [Kansrijke beroepen 2025-2026](#)

Vereniging Hogescholen (2019). *De professionele masterstandaard*. [De professionele masterstandaard](#)

Vereniging Hogescholen (2025a). *Strategische beleidsagenda VH educatieve sector 2025-2030. Samen sterker. Krachtige onderwijsprofessionals voor sterk onderwijs*. Den Haag. [Strategische agenda hbo educatieve opleidingen 2025-2030.pdf](#)

Vereniging Hogescholen (2025b). Factsheet inschrijvingen 2025/6. [https://www.vereniginghogescholen.nl/system/knowledge_base/attachments/files/000/001/568/original/20260129 Factsheet studentenaantallen 2025 Final.pdf?1770882768](https://www.vereniginghogescholen.nl/system/knowledge_base/attachments/files/000/001/568/original/20260129_Factsheet_studentenaantallen_2025_Final.pdf?1770882768)

[REDACTED] (2024). 'Bouwen aan een gezamenlijke wereld: Adversity als pedagogische uitdaging voor de lerarenopleiding'. *Tijdschrift Voor Lerarenopleiders*, 45(3), 51-66. <https://doi.org/10.63379/Obtewp65>. [De Voogd e.a.](#)

Bijlagen

1. Macrodoelmatigheidsonderzoek Master Leraar Nederlands po-vo. Hogeschool Leiden.
Deelrapportage: deskresearch Lexnova, 25 april 2024
2. Intentieverklaringen
3. Rapport behoefteonderzoek Master tweedegraads bevoegdheden Nederlands & wiskunde
(Hogeschool Leiden, faculteit Educatie, 2023)
4. Macrodoelmatigheidsonderzoek MA Leraar Nederlands po-vo. Hogeschool Leiden.
Deelrapportage: instroominschatting. Lexnova, 25 april 2024
5. Notulen klankbordgroepsessies en bijeenkomsten werkveldadviesraad
6. Notulen overleg samenwerkingspartners
7. Macrodoelmatigheidsonderzoek Master Leraar Nederlands po-vo. Hogeschool Leiden.
Deelrapportage: arbeidsmarktanalyse. Lexnova, 25 april 2024
8. Macrodoelmatigheidsonderzoek Master Leraar Nederlands po-vo. Hogeschool Leiden.
Bijlagenrapportage: Open antwoorden behorende bij het deelrapport: Instroomanalyse
Master Leraar Nederlands po-vo. Hogeschool Leiden. Lexnova, 10 april 2024
9. Macrodoelmatigheidsonderzoek Master Leraar Nederlands po-vo. Hogeschool Leiden.
Bijlagenrapportage: Open antwoorden behorende bij het deelrapport: Marktpotentieel MA
Leraar Nederlands po-vo. Hogeschool Leiden. Lexnova, 10 april 2024
10. Centerdata: Arbeidsmarktramingen onderwijs 2025
11. Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Trendrapportage Arbeidsmarkt Leraren po,
vo en mbo 2025
12. Centerdata, Arbeidsmarktramingen onderwijsregio's voortgezet onderwijs 2025, Landsdeel
Zuidwest-Nederland
13. Voorstel wijziging portfolio Educatie Hogeschool Leiden 2026